

Kammenstraat en Grensstraat, Essen

Programma van Maatregelen

Auteur:

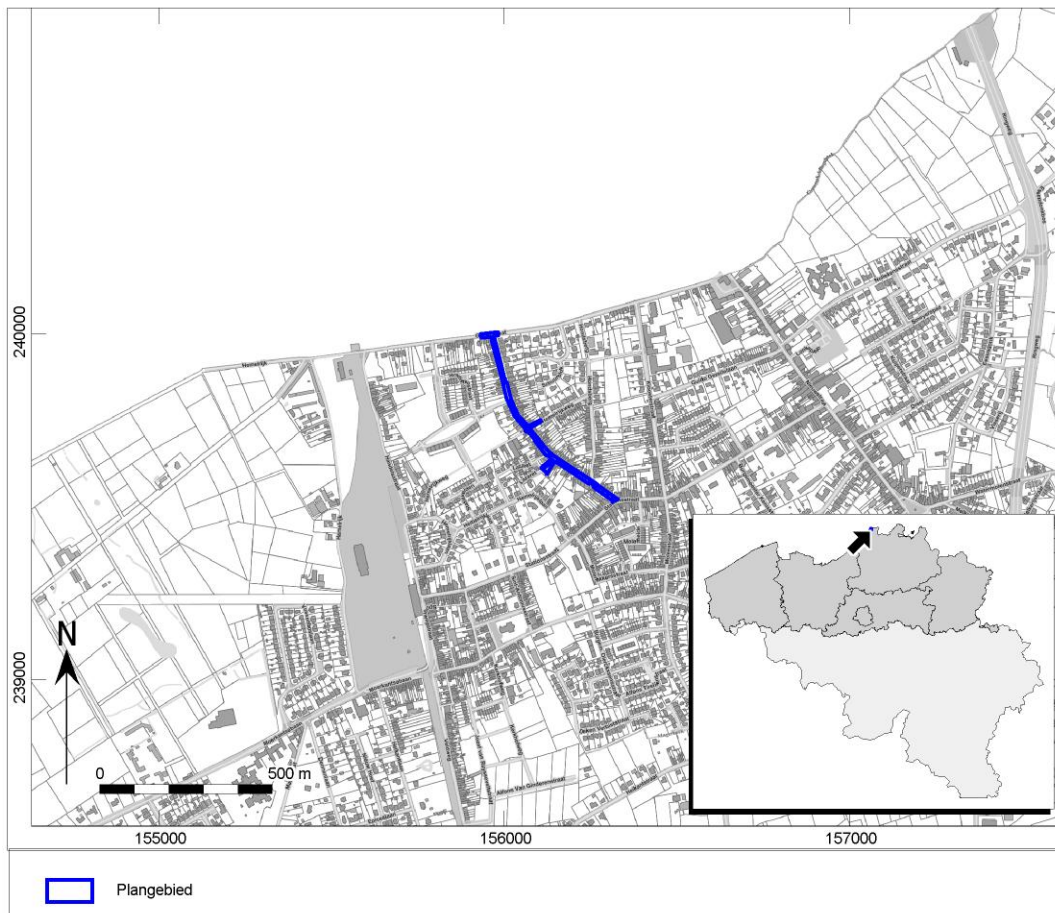
C. Dockx (bureauonderzoek, veldwerkleidster)

Autorisatie:

X. J. F. Alma (OE/ERK/Archeoloog/2016/00094)

1 Inleiding

In opdracht heeft het Vlaams Erfgoed Centrum in april 2018 een archeologienota opgesteld naar de archeologische waarde van de locatie Kammenstraat en Grensstraat te Essen (afb. 1 en 2). De archeologienota bestaat uit een bureauonderzoek en is uitgevoerd naar aanleiding van de voorgenomen herinrichting van de bestaande wegenis en de aanleg van een gescheiden rioleringsstelsel.

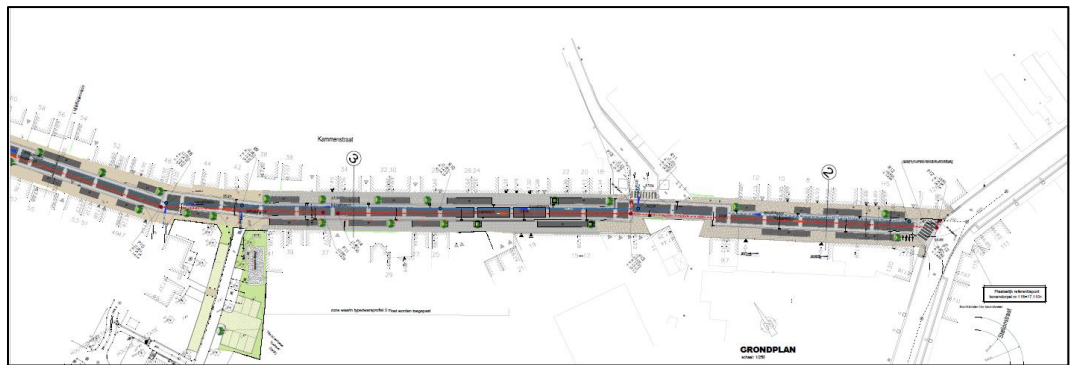
Afb. 1. Locatiekaart van het plangebied.

Op basis van het bureauonderzoek is er geen archeologische verwachting meer voor archeologische resten vanaf het Laat-Paleolithicum tot en met de Nieuwe Tijd.

2 Aanleiding van het onderzoek

De geplande werken houden in dat de bestaande riolering ter hoogte van de Kammenstraat vervangen wordt door een gescheiden rioleringsstelsel dat zal aansluiten op het rioleringsstelsel van de Grensstraat. Deze nieuwe riolering wordt, net zoals de oude, over de gehele lengte van de straat onder de wegnis aangelegd tot op een maximumdiepte van ca. 3 m –mv. Deze geplande werken voor het aanleggen van de riolering brengen bijgevolg geen nieuwe bodemingrepen met zich mee. Daarnaast worden ook de nutsleidingen opnieuw op dezelfde plaats onder de voetpaden aangelegd tot op een maximumdiepte van ca. 1,2 m –mv. Ook deze geplande werken veroorzaken geen nieuwe verstoringen van het bodemarchief.

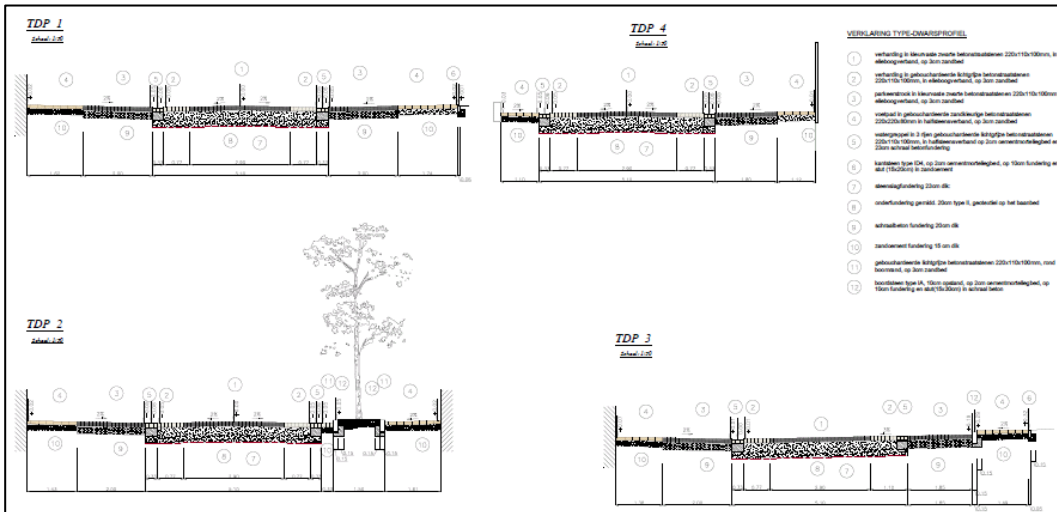
Verder wordt de volledige wegnis van de Kammenstraat heringericht in betonsstraatstenen. De wegnis zelf wordt verbreed tot een maximumbreedte van ca. 12 m en zal aangelegd worden tot op een diepte van ca. 60 cm (afb. 5, 6 en 7). Over de gehele lengte worden parallel aan de bestaande wegnis extra parkeerstroken voorzien. Hier en daar wordt ook een boom aangeplant.

Afb. 2. Overzicht van de geplande werken aan de Kammenstraat.

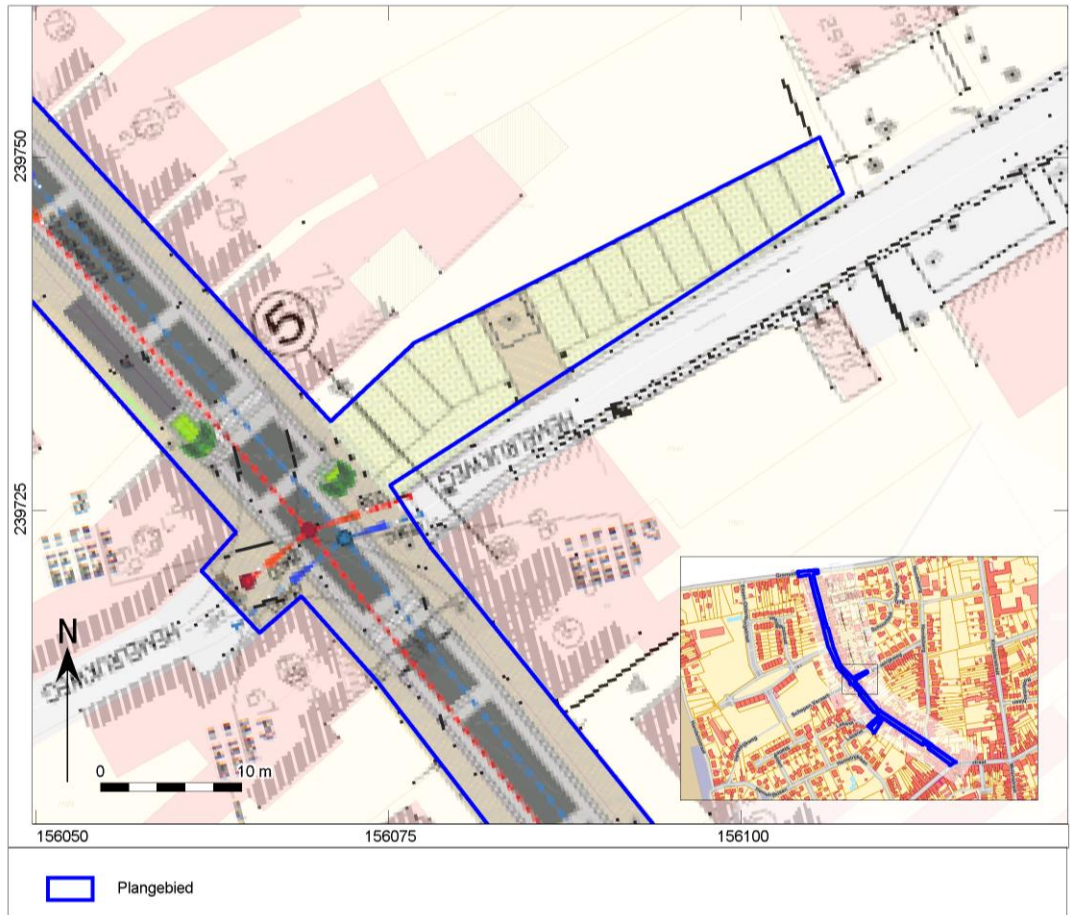
Afb. 3. Overzicht van de geplande werken aan de Kammenstraat.

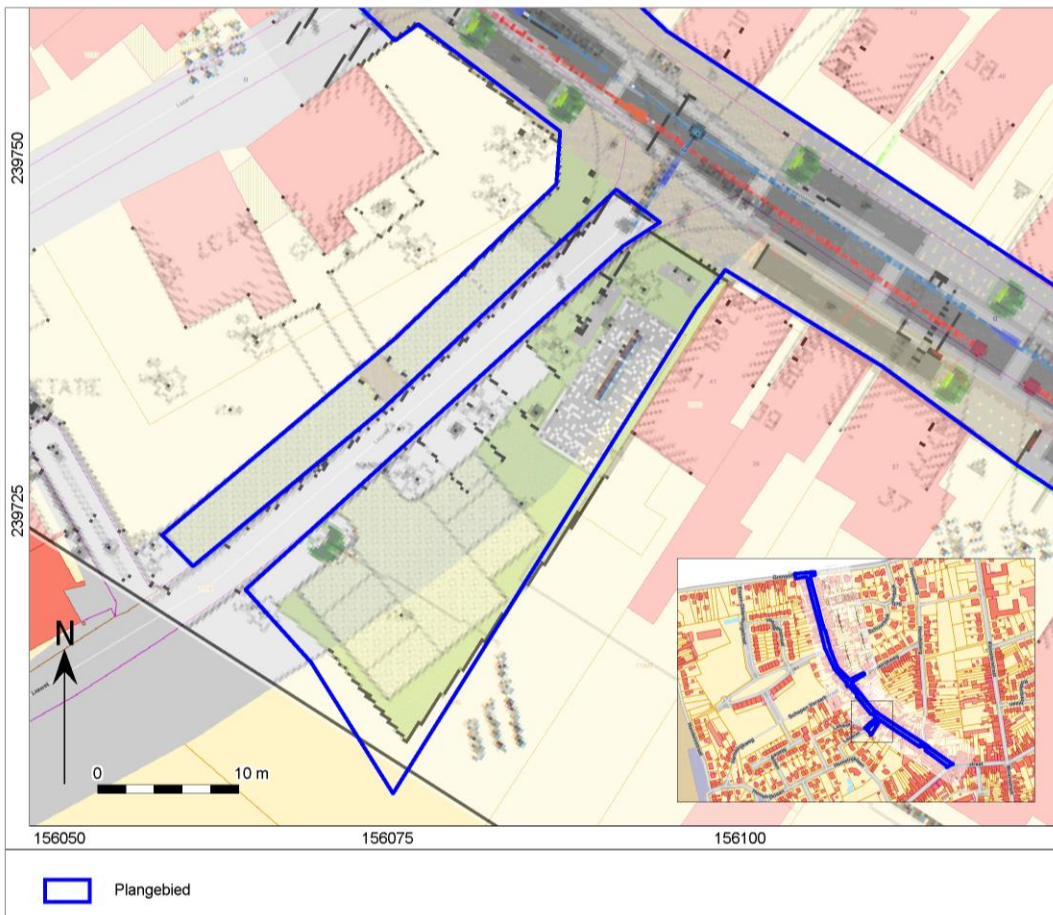
Afb. 4. Typedwarsprofielen van de nieuw aan te leggen wegenis in de Kammenstraat.

Aangezien het aanleggen van de riolering en de nutsleidingen al bodemverstoringen hebben veroorzaakt tot op een diepte van ca. 1,2 m en 3 m –mv, zal de heraanleg van de wegenis geen verstoring van het bodemarchief met zich meebrengen op de locaties waar deze nutsleidingen en bestaande verharding gelegen zijn.

Echter, er zijn enkele locaties waar de geplande werken mogelijk een verstoring van het bodemarchief tot gevolg kunnen hebben. Dit zijn namelijk de uitbreidingszones aan Lazalet en Hemelrijkweg (afb. 8 en 9). Deze zones bestaan deels uit grasland en zijn, voor zover geweten is, nog niet verstoord. Op deze locaties zullen parkeerplaatsen in kunststof gras tegels op steenslag tot op een diepte van ca. 60 cm worden aangelegd. De oppervlakte van de uitbreidingszone ter hoogte van de Hemelrijkweg bedraagt ca. 225 m², de twee uitbreidingszones ter hoogte van Lazalet bedragen ca. 120 m² en ca. 460 m². Het is mogelijk dat de geplande werken het bodemarchief hier zullen verstoren.

Afb. 5. Uitbreidingszone ter hoogte van de Hemelrijkweg.

Afb. 6. Uitbreidingszone ter hoogte van Lazaret.

De consequentie van de voorgenomen ingreep kan zijn dat eventuele aanwezige waardevolle archeologische resten in de ondergrond worden aangetast op de locaties van de uitbreidingszones ter hoogte van Lazaret en Hemelrijkweg. Op het overige gedeelte van het plangebied veroorzaken de geplande werken geen verstoring van het bodemarchief meer, aangezien deze reeds in het verleden al aangetast werden door het aanleggen van de bestaande nutsleidingen, riolering en verhardingen.

3 Resultaten van het bureauonderzoek

Het bureauonderzoek heeft momenteel voldoende informatie gegenereerd om de mogelijke afwezigheid van een archeologische site afdoende te staven. De locatie van de wegenis met de ondergrondse nutsleidingen is reeds dermate verstoord dat archeologische resten en/of sporen aangetast of zelfs verdwenen zullen zijn. Voor de uitbreidingszones geldt in principe een archeologische verwachting voor resten en/of sporen vanaf het Neolithicum tot en met de late middeleeuwen, aangezien deze zones waarschijnlijk nog niet verstoord zijn. Echter, vanwege een dermate kleine omvang van deze zones (225 m², 120 m² en 460 m²) zal vervolgonderzoek gericht op sporenniveaus nauwelijks leiden tot kennisvermeerdering. De kosten van een vervolgonderzoek zullen bijgevolg niet opwegen tegen de baten. Daarnaast dient er wettelijk gezien ook geen archeologienota opgemaakt te worden voor dit project aangezien de geplande werken binnen het bestaande gabarit vallen en de uitbreidingszones een oppervlakte hebben die kleiner is dan 1000 m². Bijgevolg wordt er geen vervolgonderzoek geadviseerd, maar wordt er geopteerd om het plangebied vrij te geven.

4 Gemotiveerd advies over het al dan niet nemen van maatregelen

Op basis van deze gegevens wordt door het Vlaams Erfgoed Centrum geen verder onderzoek geadviseerd. De geplande werkzaamheden vormen geen bedreiging voor het bodemarchief. Er hoeft geen programma van maatregelen te worden opgesteld.

Ondanks het advies tot vrijgeven van het terrein, blijven de bepalingen voor het melden van toevalsvondsten van kracht, conform artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet. De civieltechnisch uitvoerder is verplicht eventuele toevalsvondsten binnen drie dagen na ontdekking te melden bij Onroerend Erfgoed.